Tapınakçılar Siyonistler ve Masonlar – Birinci Kitap

Bölüm 3

Önceki Bölüm : Kavramlar

Haçlılar

Günümüzde dünya yüzünde bir küresel egemenlik sorunu var.

Aslına bakarsanız egemenliğin kimde olduğu belli de; birçokları bunu değiştirmeye, en azından buna ortak olmaya, bundan pay kapmaya çalışıyor.

Bu egemenlik sorunu günümüzün sorunu değildir. Yakın geçmişimizde, diyelim ki son olarak geride bıraktığımız 20. yüzyılda ortaya çıkmış da değil, çok daha eskidir. Kim bilir, belki uygarlık tarihi kadar eskidir.

Bu sorunun yeryüzündeki merkezi ya da bu kaygının odak noktası neresi?

Eski tarihlere uzanırsak bunun zaman içinde değiştiğini görebiliriz ama daha iyi bilinen son iki bin yıllık tarih boyunca kısmen Ortadoğu ile kısmen Kıta Avrupası'nı kaplayan bir coğrafya üzerine oturduğu görülüyor. Buna "Akdeniz merkezli bir coğrafya" desek, belki daha iyi bir betimleme olur.

Bir an için gözümüzü o Akdeniz merkezli coğrafyada bundan bin yıl öncesine çevirip, buralarda "egemen" diyebileceğimiz en güçlü kişinin kim olduğunu saptamaya çalışırsak, şöyle bir sonuca varabiliriz:

O kadar çok hükümdar var ki, bunlardan herhangi birini "en güçlü" olarak niteleyebilmek zor. Üstelik "güç" deyince bunu sağlayanın ne olduğunu da göz önünde tutmak gerekir. Elinin altındaki nüfus mu, para mı, silâh mı, stratejik nokta mı, bunların hepsi mi, yoksa bambaşka bir şey mi?

Savaşların ardı arkası kesilmiyor. Daha güçlü olmak isteyenler arasında kimi zaman denge kuruluyor, kimi zaman bozuluyor. Hayli kısa süreli sayılabilecek değişiklikler oluşuyor.

Seçtiğimiz dönem bin yıl kadar önce; 11. yüzyıl ortaları…

Bu coğrafyanın güney sınırında sırtımızı Afrika kıtasına yaslayıp, kuzeye, Avrupa'ya bakalım.

Bakış açımızın batısında ve az dışında kalan, Endülüs Emevî Devleti'nin son bulmuş, İslâm emirlikleri döneminin başlamış olduğu İber Yarımadası güneyi dışındaki Avrupa ülkelerinin hepsinin ortak bir yanı var; hepsi de Hıristiyan. Ortaçağın göbeğindeki bu tarihte Avrupa'daki en önemli kurum Katolik Kilisesi. En güçlü kişinin de **"papa"** olduğunu söyleyebiliriz.

Elbette bu "ruhanî" nitelikli bir güçtür, "dünyevî" değil.

Buna karşın o sıralarda Katolik Kilisesi'nin birçok sorunu, birçok kaygısı olduğu da görülüyor. Bunlardan biri de sırf ruhanî gücün kendisine yetmeyişi, bunu mutlaka bir dünyevî güç ile desteklemek gerektiğini duyumsaması.

Oysa Katolik Kilisesi'nin ezelî rakibi olan Ortodoks Kilisesi'nin böyle bir kaygısı yok. Çünkü o başından beri zaten önce Batı Roma İmparatorluğu, sonra onun mirasçısı Bizans ile âdeta özdeşleşmiş durumdaydı. Roma'nın ise yüzyıllardan beri böyle güçlü bir ortağı olamadı. 11. yüzyılda, önceki Frank Krallığı'na egemen kılınan Karolenjler ile birlikte oluşturulmuş **Kutsal Roma İmparatorluğu** var gerçi ama bu Katolik Kilisesi'ne yetmez ki!

İnsanlar öteden beri hep dünyevî konulara öncelik veriyor. En büyük sorun bundan ileri geliyor. Krallar ve diğer egemenler, din adamlarının hatta papanın isteklerine bile pek fazla kulak asmıyor. Papanın, aslında kendi adamı olması gereken imparatora bile ne denli diş geçirebildiği kuşkulu.

Acaba papa Bizans'taki patriği kıskanıyor mu?

Bu sorunun yanıtının "evet" ya da "hayır" olması neyi değiştirir ki!... Papa kimilerinin gözünde Avrupa'nın en güçlü kişisi gibi görünebilir ama bu gücün gerçek bir güvencesinin olmadığı da apaçık ortada.

Kilisenin bir sağlam kazığa gereksinmesi var.

Öyle bir olanak, bir sağlam kazık bulunabilir, oluşturulabilir mi acaba?

*** * ***

Katolik Kilisesi'ni kaygılandıran sorunlardan bir diğeri, Hıristiyanlıkta en önemli, en kutsal yer sayılan Kudüs'ün dört yüzyıldan fazla süredir Müslüman egemenliği altında oluşuydu. Her kim "papa" olarak seçilirse, tüm Hıristiyan dünyası için pek hoşnutsuz olan bu duruma nasıl bir çare bulunabileceğini düşünmekten kendini alamazdı. Nitekim papanın çevresindekiler de ondan bu bağlamda bir şey yapmasını beklerdi.

Neden Bizans'taki patrik kaygılanmazdı da Roma'daki papa kaygılanırdı?

Bu sorunun yanıtı yok. Kim bilir, aslında belki o da kaygılanırdı ama ya kaygılandığını göstermezdi ya da kaygının boşuna olduğunu, bunun için hiçbir şey yapılamayacağını düşünürdü.

Papaya göre; yapılması gereken eylem belliydi: Müslümanlar ile savaşıp, Kudüs'ü geri almak...

Peki ama buna ne gerek vardı ki?... İslâm Arap egemenliği altındaki Kudüs'te yaşayan Hıristiyanlar ve Yahudiler orada rahat, mutlu değil miydi? Avrupalı Hıristiyanlar, istediklerinde hacca gidemiyor muydu?

Rahatlık ve mutluluk göreli… Kimine göre öyle, kimine göre değil.

Hacca gelince… Avrupalı Hıristiyanlar hacca gidebiliyordu gitmesine ama Müslümanlara kafa başı giriş ücreti ödemek zorundaydılar. Kilise bundan pay alamıyordu. Kudüs geri alınmalı, papanın kontrolü altına girmeliydi ki, paralı hacıların Kilise'ye bir katkısı olsun.

Kudüs daha önce Hıristiyanların mıydı ki geri alınmasından söz ediliyor?

Elbette!... 335 yılında Kudüs'ü yeniden imar ettirip **Kutsal Mezar Kilisesi**'ni yaptıran, Hıristiyanlığın baş koruyucusu İmparator Büyük Konstantin değil mi?... Hz. İsa'nın bedeni orada defnedilmedi mi?... **Kutsal ve gerçek haç** (İsa'nın üzerine gerilmiş olduğu) orada değil mi?... Böyle olunca, başka kim, hangi sapkınlar Kudüs üzerinde hangi gerekçeyle hak sahibi olabilir?

Papa böyle düşünebilirdi. Fakat Avrupa'da Katolik Kilisesi en güçlü kurum, papa en güçlü kişi olsa bile, bu düşüncesini eyleme dönüştürerek Kudüs'ü ele geçirebilecek dünyevî olanağı yoktu. Bunu Kutsal Roma İmparatoru bile tek başına yapamazdı.

Demek oluyor ki Hıristiyanları böyle bir amaç uğrunda birleştirmek, ayağa kaldırmak gerekliydi. Hepsi olmasa bile en azından büyük bir bölümünün bu işe baş koyması sağlanmalıydı.

Bunu birçok papa biliyordu ama bunun için nereden ve nasıl başlayıp sonra ne yapması gerektiğini bilemediği için, eski hamam eski tas olduğu yerde durup duruyordu.

Ta ki 1095 yılının sonbaharında **Papa 2. Urbanus** bu amaçla Fransa'ya uzanana dek.

*** * ***

Papa 2. Urbanus, Fransa'nın Clermont kentinde önceden düzenlenmiş ve Avrupa'nın ileri gelen kralları ile diğer soylularından birçoğunun çağrılmış olduğu bir toplantıda, coşkulu bir konuşma yaptı. Herkesi Kudüs üzerine düzenlenmesini önerdiği bir haçlı seferine katılmaya çağırdı.

Konuşmasının sonunda, dinleyenlerin üzerinde yeterince etki yaratmış olup olmadığını anlayabilmek için, bu kutsal amaç uğruna yola çıkmaya kimin gönüllü olduğunu sordu.

Toulouse Kontu Raymond de St. Gilles herkesten önce atıldı. Gönüllü olduğunu, sefere çıkılmasına karar verilirse hemen hazırlanmaya başlayacağını açıkladı.

Diğer soylular da Toulouse Kontu'ndan aşağı kalmak istemedi. Her biri, şövalyeleriyle katılacağını ya da destek sağlayacağını bildirdi.

Aslında Hıristiyan dünyasının bu ileri gelenlerinin birçoğu böyle bir sefere doğrudan katılmaya hiç de hevesli değildi. Bu girişimi kuşkuyla karşılıyordu. Parasını ve gücünü boşuna harcamış duruma düşeceğini düşünüyor, çekingen davranıyordu. Buna karşın kimisi asker, kimisi malzeme, kimisi her ikisini birden sağlamayı, kimisi de parasal katkıda bulunmayı kabul etti.

Çünkü hepsi de dindardı.(!) Din uğruna, İsa için hiçbir fedakârlıktan kaçınmazlardı.(!)

Böylece toplanan haçlı orduları, ertesi yıl birbiri ardınca Avrupa'nın batısından yola çıkıp doğuya doğru ilerlemeye başladı.

Hedef Kudüs'tü. Yol çok uzundu. Haçlıların büyük bölümü atlı olmadığı için, sadece gidişin en az iki yıl süreceği biliniyordu. Bu göze alınmıştı.

Pierre l'Ermite

Tarihçiler, Birinci Haçlı Seferi'ne kaç kişinin katılmış olduğuna ilişkin birbirini tutmayan, çelişkili bilgiler vermiş. Bunun nedeni de farklı tarih yazmanlarının bu konuda birbiriyle uyuşmayan şeyler yazmış olması. Ancak şöyle diyecek olursak yanlış sayılmaz: Binlerce şövalye, on binlerce piyade.

Sefere sadece düzenli ordular değil, onların yanı sıra tarihçilerce "başı bozuk takımı" olarak ya da benzer bir nitelikle anılan bir sürü insan katılmış. Bunlardan kimileri orduların hazırlanmasını bile bekleyememiş, sanki kendi başlarına gidip Hıristiyanlık adına (!) Kudüs'ü teslim alacakmış gibi önceden yola koyulmuş bile. Bunlardan kimisi bu davaya papanın çağrısını dinlemiş olan o soylulardan daha çok inanmış. Kimisi macera peşindeymiş; bu vesileyle hiç bilmediği uzak ülkelere gidecekmiş. Bir ganimet elde edebilmek peşinde koşanlar da varmış hiç kuşkusuz...

Bu arada elbette önemli bir soru yanıt bekler:

Önceki papaların yüzyıllar boyu bir türlü böyle bir işe girişememiş olmasına karşın, nasıl olmuştu da Papa 2. Urbanus bunu göze alabilmiş ve haçlı seferi çağrısında bulunmuştu? Ne olmuş, ne değişmişti ki?

Bunun, tarihçilerce pek üzerinde durulmamış ya da belirgin bir belgesi olmadığı için benimsenmemiş bir nedeni var: Biri, papaya böyle bir girişimde bulunmasını önermiş, iyi bir hitabetle onu ikna etmişti. İşte bu kadar basit…

O kişinin adı Pierre l'Ermite. (İngilizcede Peter the Hermit.)

*** * ***

Pierre l'Ermite kimdi?

Aslında kim olduğu, gelmişinin geçmişinin ne olduğu pek iyi bilinmiyor.

Bir keşiş gibi giyinirdi. Asıl adının Pierre d'Amiens olduğu söylenir ama giyim tarzı nedeniyle hemen her yerde "ermite" ya da "hermit" sıfatıyla anılmış. Bu sıfat da *"münzevî"* ya da *"ermiş"* gibi bir anlama geliyor.

Oysa bu Pierre'in öyle inzivaya çekilmiş biri gibi davranmadığı görülüyor. Ermişliği de kuşkulu. Hiç durmaksızın oradan oraya dolaştığı, gittiği her yerde halkı çevresine toplayıp sanki bir din adamıymış gibi vaaz verdiği biliniyor. Yapısı bakımından ufak tefek biriymiş ama konuşmaları pek etkileyiciymiş.

Pierre l'Ermite daha önce Kudüs'e gitmiş, her Hıristiyan gibi ayakbastı ücretini ödeyip kente girmiş, iyice gezmişti.

Şöyle deniyor: Kudüs'e sadece merak ettiğinden, dindar kişiliği nedeniyle, hacı olmak üzere, serüven aramak üzere ya da *"Hazır buralara gelmişken geçiyorken uğradım"* gibisinden gitmiş değildi. Bu yolculuğu amaçlı olarak, önceden planlayarak, özellikle organize etmişti.

Kutsal Mezar Kilisesi'nin başındaki Patrik Simeon ile uzun görüşmeler yapmıştı. Kendisini, *"bu kutsal kentin Hıristiyanlara göre şu dayanılamaz halini görünce yıkıma uğramış ateşlibir dindar"* olarak göstermişti. Böylece Patriğin sempati ve güvenini kazanmıştı. Ona doğrudan papaya hitaben acıklı bir mektup yazmasını öğütlemiş, üstelik bunu yapmasını sağlamıştı da.

Sonra da bu mektubu papaya kendi eliyle iletmeyi üstlenip, soluğu Roma'da almıştı.

Yazdırılmış olduğu üzere; Kudüs Patriği, mektubunda Hıristiyanların burada ne ağır koşullar altında yaşadığını, Müslümanların her gün Hz. İsa'nın anısını biraz daha yıpratarak Kutsal Mezar'ı kirlettiklerini, Hıristiyanlar için bunun ne büyük ve dayanılamaz bir acı olduğunu anlatıyordu. Papadan, buna mutlaka bir an önce son verilmesi dileğinde bulunuyordu.

Patriğin mektubunun yanı sıra, Pierre l'Ermite de papaya izlenimlerini anlatmış, onu iyice doldurmuştu.

Papa, bunların hepsini zaten bildiğini, ne yazık ki elinden üzülmekten ve dua etmekten başka bir şey gelmediğini belirtmiş, çaresizliğini dile getirmişti.

Zaten Pierre l'Ermite de papanın böyle yakınmasını bekliyordu.

Ona tarih boyunca kılıç her ne zaman haç ile birleşip ona destek vermişse hiç kimsenin bu gücün önünde duramadığını hatırlatmıştı. Avrupa'daki çoğu ülkenin, en başta krallar olmak üzere, kontları, şövalyeleri, askerleri ve tüm halkıyla, Kudüs'ün Müslümanların elinden kurtarılması için her türlü özveriyi göstermeye hazır olduğunu ileri sürmüştü. Dediğine göre, başta Fransa gelirdi. Fransa Kralı Philippe bu işe soyununca İngiltere kralı ondan aşağı kalmak istemeyecek, Kutsal Roma İmparatoru da onları izleyecekti. Ancak asıl önemli olan kontların ve düklerin sağlayacağı destek olacaktı.

Bu iş olurdu, yürürdü; yeter ki papa bu kutsal girişim için bir çağrıda bulunsun!

Gerçi böyle bir çağrıdan, bu gezgin keşişin ileri sürdüğü gibi hemen olumlu bir sonuç çıkmayabilirdi ama Papanın bu işe aklı yatmıştı. Ancak Papanın da kendine göre bambaşka bir gerekçesi vardı: Bunu yaparsa ne yitirirdi ki!... Taş atıp da kolu mu yorulacaktı!

Diyelim ki, denildiği gibi Fransızlar bir haçlı seferine çıkmayı kabul etti... Diyelim ki onlar kabul edince diğerlerinden kimileri de ona katıldı. Ne alâ!... O zaman haçlı seferi yapılırdı. Papa da Katolik Kilisesi adına bunu sahiplenir, onurunu taşırdı.

Diyelim ki, bu seferin sonunda Kudüs ele geçirildi... Katolik Kilisesi büyük bir başarı kazanmış olurdu. Tüm Hıristiyan dünyasını yönetir, Ortodoks Kilisesi'ni bile ezerdi.

Diyelim ki, hiçbir şey elde edilemedi ve bu dava uğruna binlerce insan boşu boşuna öldü. Bunun kusuru haçlı seferine katılan askerler ile onların başındaki komutanların yetersizliğinde olurdu. Papa, böyle bir sonuçtan ötürü hiçbir sorumluluk altında kalmazdı.

Diyelim ki, krallar ve soylular bu çağrı üzerine pek oralı olmadı ve böyle yüce bir amaç taşıyan haçlı seferi yapılamadı. O zaman Katolik Kilisesi, Kudüs'ün yine ele geçirilebilmesi için üzerine düşeni yerine getirmiş olurdu. Bundan sonra hiç kimse Katolik Kilisesi'ni Hıristiyanlığın Kudüs'teki yüce değerlerini koruyup sürekliliğini sağlamak için bir şey yapmadığını, elini kolunu bağlayıp oturduğunu ileri süremez, Hıristiyanlığın düşmüş olduğu bu hazin durumdan ötürü Papa'yı ve kardinalleri suçlayamazdı.

Ancak tüm bu perde arkası varsayımsal senaryoları bir yana bırakalım; Papanın haçlı seferi çağrısı yeterince olumlu sonuç vermişti.

Pierre l'Ermite, bu işi başarmış oluşundan ötürü mutlu, keyifli, gelecek için umutlu, kendi hazırlığını yapmaya koştu.

Nitekim Papanın Clermont'ta aldığı destek vaadi üzerine hemen Kudüs'e doğru yola düzülen yaklaşık bin kişilik başıbozuk takımını yönlendiren de ondan başkası değildi. Fransa'dan yola çıkan bu çapulcuların, Avrupa boyunca geçtikleri her yerde yağmalara giriştiği, birçok yerde çatışmalarda bulunduğu anlatılır.

Hedef: Kudüs

Hıristiyanlıkta, Hz. İsa'nın, ara sıra dilimizde "kurtarıcı" anlamına gelen bir sıfatla da anıldığı görülür. Ona inananları kurtarmak için kendini feda ettiği söylenir ve buna inanılır.

İşte şimdi on binlerce Hıristiyan, kimisi ücretli, kimisi gönüllü, kimisi kandırılmış olarak, kurtarıcısının kutsal mezarını Müslümanların elinden kurtarmak için Kudüs'e yürüyordu.

O dönemde birbiri ardınca konvoylar oluşturan on binlerce kişinin Avrupa'nın ta batı yakasından yola çıkıp, Akdeniz'in güneydoğu ucuna kadar gitmesi hiç de kolay değildi. Bunun hazırlığı bile aylar sürerdi.

Binlerce kilometrelik bu yolu yıllarca süren bir yolculukla almanın olağan zorluğu bir yana dursun; doğal engelleri ve kimi zaman hayli sıkıntı yaratan kötü hava koşullarını da bir an için göz ardı edelim; bu sefere katılanların karşılaştığı birtakım başka tehlikeler de vardı.

Geçtikleri ülkelerin halkı onlar geçerken ellerinde bayraklar ve teşvik edici afişlerle yolun her iki yanına sıralanıp onları bu kutsal yolculukları nedeniyle alkışlamakta değildi. Avrupa kıtası boyunca her yer eşkıya kaynıyordu. Hele herhangi bir nedenle sürüden ayrılan olursa, kurtlar onu hemen kapıveriyordu.

Parasını, elindeki silahı hatta heybesindeki bir somun ekmeği alabilmek için öldürülen çok oldu.

Yol boyunca birbiri ardınca sıralanmış olan ülkelerin krallarının, kendi sınırlarında Haçlıların güvenliğini sağlayacaklarına ilişkin papaya vermiş oldukları sözler, saldırganları bağlamıyordu.

Her yerde tek kural geçerliydi: *"Gözü kara ve güçlü olan her şeyi alır."*

* * *

Sefere çıkılırken, düzenli orduları yönetecek bir başkomutan belirlenmemişti. Sadece Papa, bu seferin Kilise'nin yönetimi altında yapılacağını açıklayarak, Fransa'daki Puy-en-Velay Bölgesi Başpiskoposu olan **Adhémar de Monteil**'i kendisine vekil olarak atamıştı.

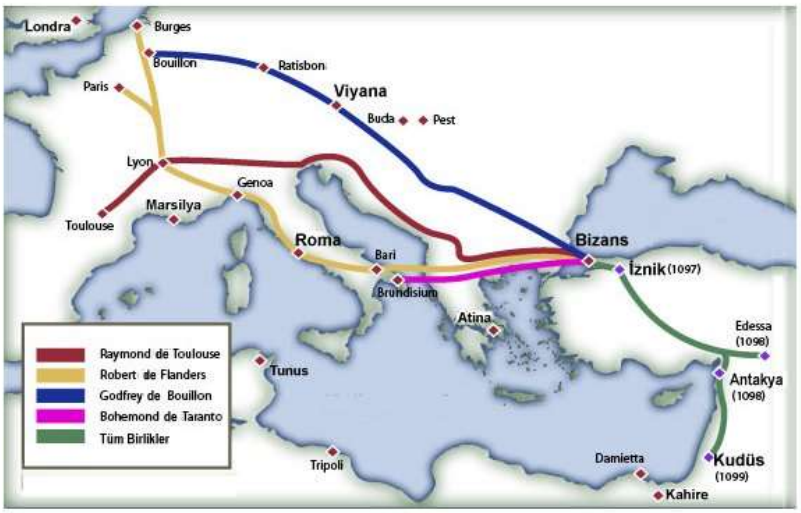
Askeri bakımdan Haçlıları, dört ayrı soylu komutan yönetiyordu: Toulouse Kontu Raymond de St. Gilles, Flandre ve Artois Kontu Robert de Flandre, onun yanı sıra Normandiya Dükü Robert de Normandie ve Aşağı Lorraine Dükü Godfrey de Bouillon. (Kimi yerde Godfroi ya da Godefroi biçiminde yazılır.)

Üç ayrı güzergâh seçerek yola çıktılar. Bizans'ta buluşacaklardı.

Godfrey de Bouillon önce Tuna boyunu sonra Balkanları izledi.

Raymond de St. Gilles Doğu Alpleri izledikten sonra yoluna Adriyatik kıyıları ve Makedonya üzerinden devam etti.

Diğerlerinden daha az askerleri olan Robert de Flandre ile Robert de Normandie ise, Fransa'yı dosdoğru kat edip Cenova'ya uzandıktan sonra İtalya Yarımadası'nın güneyinden deniz yolu ile Makedonya'ya geçmeyi yeğlemişlerdi.

Yola çıkılırken, Başpiskopos Adhémar, Kudüs ele geçirildikten sonra ne yapılacağını açıkça söylememişse de, bir ipucu vermişti: Bu seferde kim en büyük yararlılığı gösterecek olursa, Kutsal Kent ele geçirildikten sonra o **"Kudüs kralı"** olacaktı.

Olaya bakın!... Demek Kudüs alındığında orada başlı başına, yepyeni bir krallık oluşacaktı.

Kutsal Roma İmparatorluğu'ndan daha kutsal bir krallık…

Robert de Flandre ile Robert de Normandie bunu pek umursamıyordu çünkü her ikisi de misyonlarını bitirdikten sonra ülkelerine dönecekti. Ancak diğer ikisinin tasarımları vardı; farklı tasarımlar.

Raymond'un niyeti başkaydı, Godfrey'in bambaşka.

*** * ***

Haçlılar arasında en hızlı yol tutarak Bizans'a hepsinden önce varan Godfrey de Bouillon'un ordusu oldu. Acelesi olsa gerekti. Yoksa Kudüs'e de ilk varıp kenti tek başına mı ele geçirmeyi mi düşünüyordu?

Öyleyse, boş bir düşünü değil miydi bu?... Kudüs bir tek onun ordusunun marifetiyle alınabilecek olsa; ötekilere, bu kadar kalabalığa ne gerek vardı?

Asya yakasına, olabildiğince az kayıpla geçmeye çalışırken akla karayı seçtiler. Bizans İmparatoru Alexius Commenus, Haçlılardan kendi hesabına bir çıkar sağlayabilmek için çeşitli oyunlar oynadı. Bunun üzerine durup dururken çatışma çıktı. Haçlılar işi gücü bırakıp kentin orasını burasını kırıp dökerek zarar vermeye başladı. Bunun üzerine dize gelen İmparator, Godfrey de Bouillon ile anlaşmaya vardı. Buna göre İmparator, orduların Bizans'ta kaldığı süre içinde edindiği gelir ile yetinecek ve ayrıca Bizans'ta bir "haçlı sitesi" kurulmasını kabul edecekti.

Haçlıların sonraki orduları için de geçerli sayılan bu anlaşmadan en kârlı çıkan Bizanslı tüccarlar oldu. İmparatorluk da o kazancın vergisini topladı. Halk ise hayli zarara uğradı çünkü haçlı askerleri kente girince çapulculuk etmeleri bir türlü engellenemedi.

*** * ***

Bizans'ta toplanan haçlı orduları Anadolu'ya girdiğinde, Türkler onları hem yordu hem oyaladı.

Buradaki engel bir bakıma Avrupa'dan zordu. Savaşmak gerekebilirdi. Kudüs'te gerekecek askerleri burada yitirebilirlerdi. Ancak Kılıç Aslan yana çekilerek onlara yol vermeyi yeğledi. Varsın gitsinlerdi bakalım her nereye gideceklerse ve o gidecekleri yere gidebilirlerse!...

Haçlılar, Türkleri korkuttuklarını sanarak Anadolu'da güven içinde ilerleyip Kapadokya'yı da sorunsuz bir şekilde aştı. Güneydoğuya yönelince, bu kez birkaç yönden birden ateş altında kaldılar. Çeteleriyle zor anlar yaşamalarına neden olan Türklerin yanı sıra; Kürtler, Ermeniler ve Suriyeliler tarafından sarılmışlardı. Önlerinde ise Araplar vardı.

Antakya'yı kuşattıklarında öyle büyük bir sıkıntı çektiler ki, az kalsın tarihteki bu ilk haçlı seferi orada sona eriyordu.

Edessa *(Urfa)* kontu imdada yetişip Musul emirinin yolunu kesmeseydi, sonunda haçlılar ile iş birliği etmeye razı olan Ermeniler de Suriyelilere engel olup durdurmasaydı, koskoca haçlı ordusu Antakya'da takılıp kalacak, tek bir adım bile daha ileri gidemeyecekti.

Batı Avrupa'dan Bizans'a kadar yürümek bir yıl sürmüştü; Bizans'tan sonra korkulan bölge olan Anadolu kolay geçilmişti; Antakya engeli aşılması ise bir yıl daha sürmüştü.

* * *

Haçlı ordularının arta kalanları, Akdeniz'in doğu kıyısı boyunca güneye doğru ilerledi.

Şimdi bir dar boğazda gibiydiler. Burası tüm sefer boyunca geçecekleri en tehlikeli bölge sayılırdı çünkü bir yanları denizdi diğer yanları çöl. Her an Araplar ile karşılaşabilir, aynı anda geriden kıstırılabilirlerdi.

Trablus kralı ile Babil emiri, Kudüs'ün alınması koşuluyla kendilerine rüşvet vaat edilerek saf dışı edilmişti ama buna karşın tam bir güven içinde sayılmazlardı. Peşlerinden gelebilecek olası bir saldırıya karşı birliklerinden bir bölümünü Godfrey de Bouillon'un kardeşi **Baudouin**'in komutası altında Antakya'da bıraktılar.

Aslında bu orduların tek amacı Kudüs'ü Müslümanların elinden kurtarıp almak olmalıydı ama gelin görün ki haçlı askerlerinden birçoğu kendi çıkarını öncelikli tutmuş, özellikle Anadolu'yu geçerken bambaşka hedefler peşinde koşmak üzere ordusunu terk edip gitmişti.

Haçlılar Lübnan'a doğru sarktıklarında durumlarını inceleyip bir hesap kitap yapacak olursak, sayılarının hayli azaldığını görürüz. Tarihçiler bu farkın binlerce olduğunu söylüyor. Haçlı ordusu Kudüs'e yaklaştığında, Avrupa'da yola çıkarkenki güçlerinin yarıya yakınını yitirmiş oldukları belirtiliyor.

Bu arada Pierre l'Ermite'in önceden yola çıkarmış olduğu çapulcuların ne olduğunu bilen yok. Daha doğrusu artık onlardan söz eden yok.

Adhémar

Haçlı ordusu, 1099 yılının sıcak bir yaz gününde Kudüs'e ulaştı.

Çok daha önce, kış aylarında varacaklarını düşünmüşlerdi ama özellikle Antakya'da hayli zaman harcamış, gecikmişlerdi.

Bu arada, bir de daha önce sözünü etmediğimiz, deniz yolu ile gelenler de vardı. Kudüs'ü alabilmek için, özellikle kuşatmada kullanılacak malzemeleri getirmişlerdi. Aylar önce Hayfa'ya çıkmış, malzemeleri de çıkarıp hazırlamış, bekliyorlardı. Ordular hiç gelemeseydi ne kadar bekleyeceklerdi, bilinmez.

Haçlı ordusu, Kudüs'e varır varmaz hiç zaman yitirmeden kenti kuşatma altına aldı.

Artık iyice yorulmuşlardı. Bitkin bir haldeydiler. Hiçbir ağaç bulunmayan bu çevrenin havasına alışkın olmadıkları için, iyice bunalmışlardı. Bu koşullar altında kente saldırmak zordu. Ancak havanın dönmesini, elverişli hale gelmesini de bekleyemezlerdi. Buna dayanamazlardı. Fakat askerleri de bu koşullar altında burada uzun süre tutamazlardı.

Daha sefere çıkmalarından önce, Kudüs'ün pek sağlam surları olduğu, çok iyi korunduğu, ele geçirmenin hayli güç olacağı söylenmişti ama haçlıların buna kulak astığı yoktu. Orduların başındaki komutanlar, işin hiç de kolay olmayacağını önceden bilmekte olsalar da askerin moralini bozmamak için bu gibi sözlerin "palavra" olduğunu söylemişlerdi. Hangi kent böyle binlerce şövalye ve askerden kurulu bu görkemli haçlı ordusuna dayanabilirdi ki?... Hem deniz yoluyla merdiven, mancınık gibi ağır teçhizat da getirmişlerdi.

Bir kaleyi düşürmek için alışılagelmiş olağan yöntemleri uygulamaya giriştiler. Kale duvarlarına uzun merdivenler yaslayıp, tırmanmak istediler.

Daha ilk deneyimlerinde, bu amaçla ta kendi yurtlarından taşıyarak getirmiş oldukları merdivenlerin hiçbir işe yaramadığını, yaramayacağını, bu tarz bir saldırının burada sökmeyeceğini anladılar.

Mancınıkları kullandılar... O da işe yaramadı.

Ne yaparlarsa yapsınlar, surlarda doğru dürüst bir gedik açamıyorlardı. Kentin sarp yamaçlar üzerine kurulu oluşu işlerini son derece güçleştiriyordu. Sokuldukları anda onlarca asker yitiriyor, çekilirken cesetleri bile olduğu yerde bırakmak zorunda kalıyorlardı.

Kudüs, beklemedikleri ölçüde çetin ceviz çıkmıştı. Önceki deneyimlerinde böylesini hiç görmemişlerdi ki nasıl kıracaklarını bilsinler.

Başvuracakları tek kişi kalmıştı: Papanın vekili Başpiskopos Adhémar.

Adhémar bu durumda ne yapabilirdi ki? Üstelik bu sefere çıkıldığından bu yana onun başına gelmedik kalmamıştı. Balkanlarda konakladıklarında, bir ara tek başına kamptan biraz uzaklaşacağı tutmuştu. *"Sürüden ayrılanı kurt kapar."* sözü doğrulandı; saldırıya uğradı. Hem parası alındı hem öldüresiye dövüldü. Saldırganlar onu niçin hem soydu hem dövdü, bilinmez.

Selânik'te ateşli bir hastalığı yakalandı. Bir süre yatmak zorunda kaldı.

Anadolu'daki bir çatışma sırasında atından düştü. Hem kolu kırıldı hem görevinin amblemi olarak boynuna asılı olarak taşıdığı piskopos haçını yitirdi.

Özetle, bu yolculuk ona hiç de uğurlu gelmemişti.

Kudüs'ün İsa için fethedilmesi gerektiğine gönülden inanmasaydı, Tanrı'nın onlara bu işten cayıp geri dönmeleri için işaretler gönderdiğini bile söyleyebilirdi.

*** * ***

Komutanların hem umutları suya düşmüş hem sabırları tükenmişti.

Buraya gelirken, karşılarında böyle büyük bir orduyu gören Müslümanlar hemen ellerini havaya kaldırarak teslim olur ya da çekip giderlermiş gibi sefere bir de siviller katılmıştı. Aralarında bir balta, satır ya da kavga edip adam öldürmeye yarayabilecek herhangi bir şey kapıp gelmiş, disiplinsiz, lâf dinlemez bir sürü ayak takımı da vardı.

O kadarla kalsa iyi!...

Hıristiyan hacı adaylarından kimileri, aileleri, yaşlıları, çoluğu çocuğu ile birlikte gelmişti buralara. Bu zavallı insanlardan yol üzerinde hastalanıp kalan, dayanamayarak ölenler olmuştu. Buraya kadar gelmeyi başarabilmiş olanlar, şimdi buradaki koşulların ağırlığı nedeniyle birbiri ardınca yıkılıyordu.

Bir hastane çadırı kurulmuştu ama gerek hastalanan gerekse mazgallardan atılan oklarla yaralananlar ile surlardan dökülen kızgın yağ ile haşlananlar başa dert oluyordu. Hem onların daha fazla acı çekmemeleri hem kalanların sıkıntısının artmaması için, ayakta duramayanın ölmesi daha iyi gibiydi.

*** * ***

Kuşatmalarda genellikle dışarıdakiler içerdekilerden çok daha rahat olurdu. Hiçbir şey yapmayıp, sadece oturup bekleseler de içeridekileri bıktırır, en azından açlık ve susuzluğa tutsak ederek teslim olmak zorunda bırakırlardı. Gözleri önünde eğlence düzenleyip morallerini bozmaya çalışırlardı. Kuşatılan kentte siviller varsa, dışarıdaki durumu görebiliyorlarsa, direnmekten cayılması için isyan çıkarmaları olağandı. Çok görülmüştü böyle örnekler…

Buradaki durum ise, o çok görülmüş olanlara hiç benzemiyordu. Kudüs, savaşçısıyla da sivil halkıyla da kuşatılmış olmayı âdeta hiç umursamıyordu. Yiyeceği ve sarnıçlara doldurulmuş suyu boldu; aylarca yeterdi. Dışarıdaki haçlılar düşünmeliydi ne yapacaklarını. Onların yiyecekleri tükenmek üzereydi. Kentin dışında yakında bir akarsu ya da kaynak yoktu. İçmek üzere hayli uzaktan, bin bir zahmetle taşınarak getirilen su dağıtıldığında, herkesin dudağını ıslatmasına bile zor yetiyordu.

Haçlılar, zırhlarının içinde âdeta pişmiş, kavrulmuştu. Gündüzleri, güneş altında kızgınlaşan kalkanlar ateş saçıyordu. Müslüman Arapların üstlerine bol giysiler geçirdiğini önceden bilip, onların bu tarz giyimini bir zamanlar alaya alanlar, şimdi bunun gerekçesini çok daha iyi anlıyordu.

Başpiskopos Adhémar, çareyi kutsal amaç uğruna "üç gün oruç tutma" buyruğu vermekte buldu. Siviller buna seve seve razı oldu ama orucun askere ne ölçüde moral kazandırdığı kuşkuluydu.

Buraya gelmişlerinin üzerinden bir hafta geçmişti.

Oldukları yerde sayıyorlardı.

Kudüs ya birkaç gün içinde düşürülmeliydi ya da haçlılar bu koşullara dayanamayıp perişan bir halde yüz geri dönecekti. Başka seçenek yoktu.

* * *

Bizans'ta buluştuklarından bu yana Raymond de St. Gilles ile Godfrey de Bouillon arasında sürekli bir uyuşmazlık, sıkı bir çekişme vardı. Bir araya geldiklerinde, hayli sert bir şekilde tartışıyorlardı. Bunun asıl nedeni elbette orduların organizasyonu ya da olup bitenler değildi. Her ikisinin de Kudüs ele geçirildikten sonrasına ilişkin "ruhanî" değil, "dünyevî" tasarımları vardı.

Daha önce değinilmiş olduğu üzere; adaş olan diğer iki ordunun komutanı, kutsal görevlerini bitirince ülkelerine dönecekti. Fakat Raymond ile Godfrey, ikisi de Kudüs'te kalmaya niyetliydi.

Hele Godfrey... Onun için burada kalmaya niyetli olmak sözü, amacını ve tasarımını yansıtmak için pek yetersiz olur. Kudüs'te yaşam boyu yerleşmeye kararlıydı. Nitekim bu yüzden, sefere çıkmadan önce ülkesinde malı ve mülkü olarak her nesi varsa elden çıkarıp nakde çevirmiş, tümünü yanında taşıyordu. Geride bırakmış olduğu ailesi nasıl olsa birkaç yıl başının çaresine bakardı. Hele işler bir yoluna girsin; onları da sonra Kudüs'e getirtirdi.

Gelin görün ki umutlar suya düşmek üzere gibiydi.

Müslümanlar umulmadık bir direniş gösteriyordu.

Kudüs'ü alamazlarsa her şey boşa gidecek, çok yazık olacaktı.

Bu koşullar altında, sefere başladıklarından bu yana belki ilk kez olarak Raymond ile Godfrey anlaşmaya vardılar. Kudüs'e bir an önce ve her ne olursa olsun ölesiye saldırmak üzere bir plan hazırladılar.

* * *

Kudüs'ün hayli kuzeyindeki ormanlık bölgelerden kesilip taşınmış ağaç gövdeleri ve deniz yoluyla getirilip Kudüs'e aktarılmış malzemeyle, iki büyük saldırı kulesi yapıldı. Bunlardan birinin başına Raymond, diğerine Godfrey geçecek, kente birbirine karşıt iki yönden birden aynı anda yükleneceklerdi.

Tam hazırlıklar sona ermek üzereyken, Başpiskopos Adhémar ölüverdi.

Bir an donakaldılar… Şimdi ne olacaktı; ne yapacaklardı?

Bu haçlı seferi, "İsa" adına düzenlenmişti. Bir ruhanî liderin bulunması zorunluydu; olmazsa olmazdı. Birlikte gelmiş diğer piskoposlardan hiçbiri, mertebeleri bakımından Adhémar'ın yerini alabilecek nitelikte değildi. Öyle kafadan *«Yerine falanca geçsin.»* denilemezdi çünkü Kilise'nin kendine özgü kuralları, yöntemleri, gelenekleri vardı.

Bu aşamaya kadar gelindikten sonra sırf bu nedenle cayacaklar mıydı?

Olmazdı.

Dört komutan yine baş başa verdi. Yine anlaştılar. Saldırıyı sürdürmeye karar verdiler.

Artık ne olacaksa olmalıydı. Hani *"Ya zafer, ya ölüm!"* denir ya... İşte o deyiş buradaki duruma tıpatıp uymaktaydı.

Kuleler kentin surlarına yaklaştırıldı. Askerler saldırıya hazırlandı.

*** * ***

Raymond'un kulesi surlara diğerinden önce ulaştırılıp yaslandı ama bu cephede Müslümanlar canhıraş bir şekilde haçlılara karşı koymaya girişti. Sur üstündeki Müslümanlar kuledeki Hıristiyanlar ile boğuşup duruyor, her iki taraftan da düşenin yerini hemen bir başkası alıyordu. Ne ileri ne geri…

Godfrey ise komutasındaki kuleyi kentin diğer yanından surlara yaklaştırdı ama yaslatmayarak açıkta tuttu. Üzerine de görünüşte hiç kimseyi çıkarmadı. Mancınıkla bu kulenin bulunduğu tarafta surların arkasına doğru içten içe yanarak ortalığı yoğun bir dumana boğan pamuk topakları fırlatmaya giriştiler.

Bu esnada diğer iki komutan, Robert de Flandre ile Robert de Normandie ayrı ayrı kollardan surlara doğru yalancı saldırılar düzenledi. Müslümanların dikkatini kendi üstlerine çektiler.

Godfrey'in kulesinin yerleştirildiği yöndeki Müslümanlar, her yanı sarıp görüş olanağını neredeyse sıfıra indiren duman ile boğuşmak zorunda kalınca, haçlı askerleri bu fırsattan yararlanarak önceden hazırlayıp kulenin arkasına gizlemiş oldukları bir ahşap köprüyü surların üstüne uzandırıverdiler.

Godfrey de Bouillon, bu köprüden geçerek Kudüs surları üzerine çıkan ilk haçlı komutanı oldu.

İşte o andan sonra kentin bu yanı çökertilirken, öteki yanda Raymond, olanlardan habersiz, savunmayı kırabilmek için didinip duruyordu.

Kudüs'teki Kıyım

Godfrey de Bouillon'un askerleri hızla surdan aşağı inip kentin kapılarından ikisini ardına kadar açtı.

Bunu bekleyen haçlı güruhu, aniden göçen bir barajdan boşalan sel gibi kentin içine doluştu.

Önlerine her kim çıkarsa, asker, sivil, kadın, çocuk demeden hunharca kılıçtan geçirmeye, bir yandan da binaları yakıp yıkmaya giriştiler.

Akan kanın, yerlere serilen cesetlerin, bedenlerden kopmuş parçaların, henüz ölmemiş olduğu için can çekişenlerin, yıkıntıların, toz ve dumanın haddi hesabı yoktu.

Anlatması bile insanın içini burkan bir kıyım…

Kentin merkezindeki sinagoga sığınıp kapının arkasına yığınak yapmış bir grup Yahudi'nin sonu daha da acı oldu. Haçlılar kapıyı kırmak için uğraşmayı zahmetli bulup, binayı ateşe verdi. Yahudiler canlı canlı, haykıra haykıra yanarak öldü.

Yahudiler orada ne arıyordu?

Kudüs söz konusu olunca, orada Yahudilerin de bulunması pek doğal... Hepsi bu kenti kutsal olarak benimsiyor. Orada Müslümanlar ve Hıristiyanlar gibi Yahudiler de yaşıyordu.

Hıristiyanların sorunu Müslümanları kovmak değil miydi?... Yahudilerden ne istediler?

Bu, öyle kısaca geçiştirilmeden yanıtlanması gereken, önemli bir soru… Uzun anlatım ve açıklamalar gerektirebilir. Bu konuya daha sonra girmeyi düşünerek, bu aşamada sadece şunu kısaca belirterek geçelim:

Kudüs'te Hıristiyan, Yahudi ve Müslüman halk arasında önemli bir sorun yoktu. Her biri kendi ibadetini yapar, kendi töresine uygun yaşardı. Berikiler ötekileri hoşgörü ile karşılardı. Özellikle çoğunluğu oluşturan İslâm toplumu, bu bakımdan anlayışlı davranırdı. Aynı tutumu diğerleri de benimseyince gül gibi yaşayıp giderlerdi.

Kudüs'teki Kutsal Mezar Kilisesi'nin Patriği Simeon, Pierre l'Ermite'in kışkırtmasıyla alevlenmişti. Aslında Müslümanlardan yakınmasını gerektiren hiçbir şey yoktu. Elbette ara sıra birbirlerine ters davranan, bundan ötürü kavga edenler olurdu ama böyle olaylar dar bir çevrede kalırdı.

Antisemitizm yani Yahudi karşıtlığı, tarih boyunca Hıristiyan çevrelerde İslâm toplumlarından çok daha belirgin olarak görülmüştür. Nitekim Kudüs'ü ele geçirmek üzere düzenlenen ilk ve en büyük haçlı seferine çıkılmadan önce, Batı Avrupa'nın birçok yerinde Yahudiler üzerine kitleler halinde saldırılar düzenlenmişti. Gerek Fransa'da gerek Alman ülkelerinde binlerce Yahudi öldürülmüştü. Kudüs'teki Yahudilerin yanarak ölüme terk edilmesi, bundan üç yıl önce Avrupa'da yer yer görülmüş kıyımların yanında hiç kalır.

Bunun bir gerekçesi de vardı elbette: O çağlarda yaygın bir inanışa göre; Hz. İsa çarmıhta geriliyken kendinden yana olanlara yani sonradan Hıristiyan olarak anılacaklara, *«Benim öcümü alın!»* diye seslenmiş.

Hz. İsa'nın öcü kimden alınacak?... Elbette onu doğrudan çarmıha geren, bunu Romalıların baskısı üzerine yaptıklarını ileri sürerek kendilerini savunan ve sözüm ona haklı çıkan Yahudilerden...

Nitekim bu bağnazca yaklaşımdan ötürü, haçlı seferi boyunca da pek çok Yahudi sorgusuz ve yargısız katledilmişti.

Kudüs'teki Hıristiyanlar ise, daha Haçlı ordusu yaklaşırken *"Ne olur ne olmaz! Bizi arkadan vurmaya kalkışmasınlar."* diye düşünülerek kent dışına çıkarılmıştı. Böylece bu dehşetli kıyımdan kurtuldular. Yoksa Hıristiyanlar kente girdiğinde, kaçarı yok, diğerlerinin yanında kim vurduya giderlerdi. Haçlıların kimsenin dinini inancını sorduğu yoktu ki!

Dolayısıyla, haçlı ordusundaki askerlerin burada da özellikle Yahudilere karşı acımasızca davrandığını söylemek doğru olmaz. Öylesi denk düşmüştü.

*** * ***

Bu hızlı ve toplu kıyım boyunca sadece birkaç Müslüman askerin canı bağışlandı; o da haçlı sancağının Mescid-ül Aksa'nın kubbesine dikilmesine boyun eğerek teslim oldukları için… Onların, kentin her bir yanına yığılı ceset artıklarını temizleyerek toplayıp dışarı çıkarmaları koşuluyla, Kudüs'ten ayrılmalarına göz yumuldu.

Bu olay bir kez daha Godfrey ile Raymond'u karşı karşıya getirdi. Çünkü Müslümanlara bu olanağı tanıyan Godfrey olmuştu. Kente girmekte geciken Raymond, bu bağışlamayı öğrenince, çılgına dönüp kıyameti kopardı. Godfrey'i Hıristiyanlığa ihanet etmekle bile suçladı. Onu teke tek dövüşmeye davet etti.

Godfrey buna aldırmadı. Gerekiyorsa dövüşürlerdi bile ama böyle saçma sapan bir nedenden ötürü değil.

Dövüşeceklerse bunun gerekçesi belliydi. Ancak sağ kalacak olan Kudüs kralı olabilirdi.

Demek ki Kudüs kralı olabilmek için sağ kalmak gerekirdi.

*** * ***

Tarih boyunca Hıristiyanlar, bir yandan Yahudileri küçümseyip aşağılamış, diğer yandan Müslümanları barbarlıkla suçlamıştır.

Burada Hıristiyanların vahşet örneklerinden birini ortaya koyarak *"Asıl barbar olan kim?"* diye bir sorgulamaya girişmek gibi bir niyetimiz yok. Bu polemik açmak olur. Fakat Hıristiyanların genel tutumunda, hele bir kışkırtmanın ardından "toplum psikolojisi" denilen olgu doğunca, ortaya çıkan ilginç bir sonuç var. Tarihte bu, birçok yerde benzer biçimde yinelenmiş. Bu kitapta yer yer bunun başka örneklerini de göreceğiz.

Bu aşamadaki sonuç şu: Birinci Haçlı Seferi ile Kudüs'ün Hıristiyanlar tarafından ele geçirilmesi olayı, kimilerince özenle abartılarak *"Godfrey de Bouillon'un zaferi"* olarak nitelendirildi. Kente ilk giren komutan oluşu, ona bu onuru kazandırdı.

Şimdi sakın *«Tüm bu anlatılanların, özellikle ilk haçlı seferinin bu ayrıntılarının bu çalışmanın başlığı olan* ***"Tapınakçılar, Siyonistler ve Masonlar"*** *konusuyla ne ilgisi var?»* demeyin!

Çok ilgisi var… İnanın ki, bu kitapta yer alanların bütününü kavrayabilmek için, öncelikle Godfrey de Bouillon'un bu haçlı seferine niçin katıldığını, ayrıca niçin bir kahraman gibi gösterilmesine çalışıldığını anlamak gerek.

Bu konuyla bağlantılı olmak üzere, o tarihte orada olanlara gelişigüzel bakıldığında küçük bir ayrıntı sayılabilecek ama işin asıl ruhu bakımından pek önemli olan şöyle bir örnek verilebilir: Sonunda Raymond de St. Gilles de Kudüs'e girdi. Kentteki toplu kıyım olayı sona ermeden, ordugâhını öteden beri **"Davut'un Kulesi"** olarak anılan iç kalede kurdu. Böylece, âdeta burada egemenliğini, krallığını ilan etti.

Godfrey de Bouillon ise, Kudüs'e ondan önce girmiş olmakla birlikte, o tarihte üzerinde eskiden kalma birtakım yıkıntılardan başka hemen hiçbir şey görülmeyen "Siyon Tepesi"ni tutmayı yeğledi. (Bu konuda birtakım çelişkili anlatımlar var. Kimileri Siyon Tepesi ile Tapınak Tepesi'ni ayrı tutuyor ve Godfrey'in aslında Siyon Tepesi'ne değil, Tapınak Tepesi'ne yerleştiğini belirtiyor.)

Haçlılara, dolayısıyla Hıristiyan dünyasına büyük bir zafer kazandırmış olarak nitelenen komutan, acaba niçin böyle kenara çekilmişti?

Sahiden öyle mi yapmıştı; kenara mı çekilmişti dersiniz?

İlk görünüşe aldanmayın.

Bu konuda kesin bir yargıya varmadan önce, bundan sonra neler olduğunu bilmek, o **"sonraki olaylar"**ı değerlendirmek gerek.

Sonraki Bölüm : Kudüs Kralı